

Smotra Dalmatinska

Dodatak „Objavitelju Dalmatinskomu“
(La Rassegna Dalmata)

Cijena je na godinu „Objavitelju Dalmatinskomu“ i „Smotri Dalmatinskoj“ za Austro-Ugarsku Kr. 12.—; samom „Objavitelju Dalmatinskomu“ Kr. 6.—; samoj „Smotri Dalmatinskoj“ Kr. 8.—; Na polugodište i na tri mjeseca plaća se surazmjerno. Pojedini brojevi stoje 10 para, a zastareni para 20.

Pitanja za predbrojbu, uz koja nema dotičnih svota, ne će se ni u kakav obzir uzeti; pitanja za uvrstbe, uz koja nema prilicne preplate, bili će povraćena. — Pretplate se šalju poštanskim naputnicama. — Rukopisi se ne vraćaju. — Neplaćena se pesma ne primaju. — Pismo i novce treba šaljati „Uredu Objavitelja Dalmatinskog u Zadru“

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

Drvim siječnja 1918. otvara se pretplata na „Objavitelju Dalmatinskom“ sa „Smotrom Dalmatinskom“ i na samu „Smotru Dalmatinsku“.

S obzirom na to što su uslijed sadašnjih prilika, poskočili štamparski i drugi troškovi radi izdavanja tih listova, to im je cijena od 1. siječnja 1918. povišena kako slijedi:

Cijena je na godinu „Objavitelju Dalmatinskomu“ i „Smotri Dalmatinskoj“ za Austro-Ugarsku kr. 15, samom „Objavitelju Dalmatinskomu“ kr. 8, samoj „Smotri Dalmatinskoj“ kr. 10. Na polugodište i na tri mjeseca plaća se surazmjerno. Pojedini brojevi „Objavitelja Dalmatinskog“ stoje 10 para a pojedini brojevi „Smotre Dalmatinske“ 16 para. Zastareni brojevi para 20.

Župski uredi, pučke i građanske učione i samostani u Dalmaciji plaćaju za „Objavitelju Dalmatinskom“ i za „Smotru Dalmatinsku“ kr. 8 na godinu, i to sve u jedan put i unaprijed.

Gospoda pretplatnici, kojima pretplata dopjeva, umoljena su da je na zgodno vrijeme obnove, kako neće pretrpjeti prekidanja u primanju lista.

Pretplate se šalju poštanskim naputnicama Uredu „Dalmatinskog Objavitelja“ u Zadru.

Naši uspjesi u Italiji. Još o zauzeću Melette.

Izveštaj austrijsko-ugarskog glavnog stana.

BEČ, 13. Službeno se javlja:

13. decembra 1917.

Talijansko bojište:

Snijeg i magla jučer su sprečavali svaku borbeno-djelatnost u mletačkim planinama.

Cete feldmaršala Conrada izniče, po dojačnijem brojenju, u četvorodnevnom bojevanju oko područja brda Melette, 639 talijanskih oficira i 16.000 mornara zaboljelih; plijen se sastoji od 93 topa, 233 strojne puške, 4 mitraljeza, 81 minometala i mnogo drugog ratnog alata.

Doglavica generalnog štaba.

Ostali izvještaji austrijsko-ugarskog i njemačkog glavnog stana od 12. i 13. decembra nalaze se u „Objavitelju Dalmatinskomu“.

N. V. Cesar Karlo feldmaršalu barunu Conradu.

BEČ, 12. Cesar je upravio feldmaršalu Conradu ovo ručno pismo:

Dragi feldmaršale barune Conradu!

Cestitam Vama i Vašim hrabrim četama na lijepim uspjesima što ste postigli u akciji u Asiagom brdoravju, te Vam iznova izrazujem Svoju osobitu pohvalu i priznanje, udjelujući Vam u isto vrijeme mačevne. Neka blagoslov božji bude i u buduće s Vašim preduzećima. Karlo.

Dvanaesta sočanska bitka od Soče do Tagliamenta.

Već u januaru 1917. dogovarale su se neobvezatno među sobom austro-ugarska vojna uprava i njemačka vojna uprava, kako će preduzeti zajednički napad protiv Italije. Na tu osnovu povratili se opet krajem augusta, kad se vidio uspjeh ljetne ofenzive u Istočnoj Galiciji i tečaj bitaka na zapadu. Njemački car je rado stavio na raspolaganje više divizija, koje su bile slobodne. A i s naše strane mogao se je namijeniti sočanskim vojskama priličan prirast sila. Dogovori o operacionoj osnovi, prije kojih su dobavljena obavještenja s mjesta, doveli su brzo do potpunog suglasja mišljenja, pa se je početkom septembra moglo preći na pripreve.

Na talijanskoj sočanskoj fronti od 50 do 60 kilometara stajalo je oko 45 talijanskih divizija, to je 3/4 talijanske vojske. Talijanske sile bile su vrlo gusto stisnute na kraškoj visoravni i visoravni Banjšići, Sv. Duhu, dočim su izmjeću doline Ipave i Gorice, a naročito pred mostobranom kod Tolmina bile znatno rjeđe postavljene. Osim toga, što nas je već ova okolnost nukala na to, da prvi udar povedemo s gornje Soče, još su i druge prilike govorile za to, da odaberemo ovaj pravac operacija. Prije svega bilo je ovoje sigurno, da je morao imati odlučan upliv na čitavu sočansku frontu već i tako usko ograničeni početni uspjeh, kao što je dobitak sedla na granici. Ta zauzeća samo, ovog dijela zemljišta značilo je ništa manje, nego siguran otvor ceste u Staro Mjesto ili Čedač (Cividale), jer kad bi došli do Čedača, ne bi se mogla održati talijanska sočanska fronta sve do Jadrana, a to se je zaista i pokazalo!

Njemački car Feldmaršalu Conradu.

BEČ, 10. Javljaju iz stana ratne štampe: Car njemački upravio je feldmaršalu Conradu ovaj telegram: «Vama i svim vojvama i četama, koji su učestvovali, šaljem svoje najvrucije čestitanje prigodom uzeca brda Melette i odnosnih sjajnih uspjeha austro-ugarskog oružja. Iz srca Vam želim da ovako sretne operacije dalje napreduju».

Pregovori o primirju.

Ruska vlada Ententinim Vlastima.

PETROGRAD, 12. Vijest Agencije. Ruska deputacija za pregovore o primirju otputovala je noćas, kako se ugovorilo, ona će se sutra o podne sastati sa deputacijama središnjih vlasti. Vijec pučkih komesara iznova će saveznom zemljama predložiti, da učestvuju u pregovorima o miru. Ne dobije li odgovora na ovaj prijedlog, to će sva odgovornost na njih pasti. Ruska deputacija nastaviće i dokončati pregovaranje o primirju; u tome će je podpirati moralna snaga pobjedničke revolucije radnika i težakā, i kao ovlaštenu predstavnik zemlje i naroda na kojega se danas stiču pogledi milijuna radnika i vojnika svega svijeta.

Prilike u Rusiji.

Kaledinovi jurišni bataljoni potučeni.

LONDON, 12. (Reuter). «Daily Chronicle» javlja iz Petrograda: Po vijestima železničkog društva, jurišni bataljoni Kaledinovi potučeni su kod Negoroda. Kozacka su mu pojačanja na putu.

Austrijska Delegacija.

U vojnom odboru.

BEČ, 12. U vojnom odboru austrijske delegacije ratni ministar Stöger-Steiner učinio je povjerljivih saopćenja o primirju. Ministar je odbio oštar sud što je Južni Slaven Korošec izrekao o vojsci i pojedinim oficirima, te je prosjedovao protiv toga, što Korošec čini opštim prekršaje što su ih pojedinci učinili, a koje je ministar obećao da će istražiti. «Donosna čela odbijam tu tešku, nezastuženu uvredu. Moram je odbiti i u ime vojske, tim više što baš sada vojska se u teškom rvanju novim lovor vijencem ovjenčava i odnosi novih pobjeda. Naprama žalbi, da u upravi vojske sve to više izbija magjarski uticaj, ratni ministar je iz punog uvjerenja izjavio, da Ugarska dosad nije imala na upravu ratnog ministarstva uticaj koji joj nije pripadao, ona dapače nije ni pokušala da ga dobije.

Naredna sjednica sutra.

BEČ, 13. U vojnom odboru austrijske delegacije del. Freissler prikazao je prijedlog, po kojemu odbor izražava divljenje i ponos za slavna, neisporediva djela naših bojnih snaga, te im isporučuje svoju zahvalnost i pozdrav; u isto vrijeme izriče svoje tvrdo uvjerenje, da će njihova jakost izdržati, unatoč to većim teškoćama, dok se ne sklopi častan mir.

A pokazalo se je i to, da je prostor Tolmin-Bovec manje stradao od silnih bojeva, nego li kraška visoravan. Sa talijanske strane nije bila zemlja jako izorana dubokim redovima jaraka, kao drugdje, nego je obrana bila sagragjena više na jednoj liniji. Kad se ta linija jednom izgubi, onda nije bilo uporišta — barem u pravcu glavnog udara.

Prvo sakupljanje naših sila moglo se je provesti razmjerno zaklonjeno, za neprijatelja nije bilo lako izvijanje aeroplanima, a još je bilo otežano maglovitim jesenskim vremenom. I kretanje topništva se je moglo obaviti bez spomena vriedne smetnje od strane neprijatelja. To se je kretanje obavilo po noći baš kao što su i divizije došle u jurišne položaje u noći.

U posljednjoj fazi sakupljanja je nepovoljno djelovalo kišovito vrijeme. Na puno mjesta bila je neprohodna mreža cesta koja i onako nije osobito razvijena.

Za priprevu operacija nije skoro trebalo ni osam sedmica. Sakupljanje četa, topova, municije, ratnog oružja, opskrba, kola svake vrsti, i to ne samo za sile, koje su tamo potegnute, nego i za sočanske zborove koji su dosad bili opremljeni poglavito za položajni rat — sve su te zadake bile riješene bez trvenja do 20. oktobra. Što se je tu učinilo posla, služi na čast svim sudjelovateljima, a prije svega generalnom štabu.

Glavna sila vojske generala pl. Belowa — polovica iz njemačkih, a polovica iz austro-ugarskih divizija — i desno krilo vojne skupine generala pukovnika pl. Borojevića, koje je zauzimalo sjeverni dio visoravni Banjšiće — dobiše napravo nalog, da prođu sve do linije Čedač—Monte Sabotino. Ovaj udar imala je zaklanjati bojna skupina generala

Zdravlje ministra izvanjskih posala grofa Czernina.

BEČ, 12. Buduć da su prilike zdravlja ministra izvanjskih posala grofa Czernina krenule na bolje, naredna sjednica odbora za izvanjske poslove austrijske delegacije držaće se po svoj prilici dana 19 decembra.

CAREVINSKO VIJEĆE

U Gospodskoj Kući.

BEČ, 12. Gospodska Kuća je odlučila da ostane pri dosadanjim zaglavcima upogled ratnog poreza. Buduć da se ovako po drugi put nije postigla složnost sa Zastupničkom Kućom, Gospodska je Kuća primila prijedlog da se imenuje zajednički odbor obiju Kuća, koji će prikazati zajednički izvještaj o osnovi ratnog poreza.

BEČ, 13. U predračunskom odboru Gospodske Kuće ministar nastave najvjestije je, da će prikazati tri osnove za povoljnije uređenje beriva svećeničkih.

Zastupnička Kuća.

U odboru za proračun.

BEČ, 12. Predračunski odbor nastavlja raspravu o predračunu ministarstva poljodjelstva.

Biankini protestuje protiv uvođenja poreza na vino, koji bi za Dalmaciju čisto značio opću katastrofu; pozivlje vladu da dalmatinskim vinogradarima udijeli veće količine šećera za pravljenje umjelnog vina za domaću upotrebu; prikazuje nekoliko rezolucija upogled gojenja marve i poboljšica. Ministar poljodjelstva obećaje, da će se, koliko bude moguće, osvrnati na Biankinove želje upogled gospodarskog podizanja Dalmacije.

BEČ, 13. Predračunski odbor Zastupničke Kuće odobrio je predračun ministarstva poljodjelstva i nekoliko rezolucija, među tima jedna zast. Biankinija u korist Dalmacije.

Izveštaj turskog glavnog stana.

CARIGRAD, 12. Glavni stan, 11 decembra.

Fronta na Sinaju:

Nije bilo osobitih događaja: Fronta na Dijali u Mesopotaniji: Neše čete idu za neprijateljskim odjeljcima, koji se povlače na Ed-Hen Dijali.

CARIGRAD, 12. Glavni stan, 12 decembra.

Neprijateljski napadi na istoku od Rebisoma i na istoku od Jerusolima propadoše sa znatnim gubicima za neprijatelja.

Izveštaj bugarskog glavnog stana.

SOFIJA, 12. Generalni štab, 11. decembra.

Mačedonska fronta:

U gornjem dijelu Skumbijske ravni nekoliko je naših odjeljaka izvršilo uspješnih izvada. U okolici Moglena profterasmo više pojačanih neprijateljskih odjeljaka. Na obim obalama Vardara,

Alfreda Kraussa na sjeveru. Ona je imala ići prama prostoru Tarcenta. To proširanje Kraussove skupine imala su podpirati iz prostora Trebiž—Ponleba pomiješana odjeljenja Kroatinske vojske, koja se je u tu svrhu skupila. Glavna sila vojne skupine Borojevićeve imala je kod Gorice, na Ipavi i Kraškoj visoravni držati sapeštim neprijatelja mjesnim pothvatima i zapriječiti čete, da otigju.

Vojska Belowova, kojoj je bila pripojena i Kraussova skupina, i vojna skupina generala pukovnika Borojevića, koja je sastojala od vojske generala pukovnika pl. Henriqueza i generala pukovnika baruna Wurma, potpala je pod vrhovnu zapovijed maršala nadvojvode Eugena, a u područje njegove komande uskoro stupi i vojska generala pukovnika baruna Kroatina odjeljujući se iz vojne skupine maršala baruna Conrada Hötendorfa.

Njegovo Veličanstvo naš cesar i kralj, koji je imao u ruci, kao austro-ugarski vrhovni vojni zapovjednik, vrhovno vodstvo operacija, otišao je u pratnji poglavice generalnog stožera baruna Arza, nakon višednevnog boravka u Tirolu na 22. oktobra u operaciono područje.

Na 24 oktobra u jutro počele su mase savezničkih topova sipati vatru, koja je sve harala. U 8 sati prije podne započela je kod Boveca i Tolmina pješadija navaljivati po kiši i mečavi. Glavnu je navalu imala napravo voditi jurišna skupina generala Belowa. U tu su skupinu metnute tri njemačke i dvije austro-ugarske divizije, Pruski Slezijanci, 12. divizije, probili su zapadno od Boveca, te neumorno jurišajući naprijed, ne osvrćući se ni lijevo ni desno, već prvi dan prođri van preko Kobariča. Na 25 oktobra, 23 sata poslije početka navale, zauzeo je hrabri poručnik Schnieber sa četiri kumpanije od

naročito na jugo-zapadu od Doirana, vatra je na mahove rasla do znatne jačine. Na sjevero-istoku od Doiranskog jezera, i u donjem toku Strume naša je vatra uzabila nekoliko engleskih odreda. U okolici Bitoljskoj njemački letioci oboriše hitima neprijateljski aeroplan.

Na fronti u Dobrudži mirovanje.

SOFIJA, 13. Generalni štab, 13. decembra.

Na zapadu od Ohridskog jezera patrolski sukobi i živahna, isprekidana artiljerijska vatra. Na Crvenoj Steni i južno od selā Strovine i Gradešnice živahna djelatnost vatrom. Na istoku od Vardara više kraih vatretnih mlazova. U dolini Strume potjerasmo kod Kalendre nekoliko engleskih odreda.

Kako je došlo do revolucije u Portugalu.

Ministarska kriza, koja je od više mjeseci trajala u Portugalu bila se u zadnje doba jako zaoštrila. Za posljednjih općinskih izbora vlada bijaše pretrpjela, unatoč svim mjerama što ih bijaše preduzela, odlučan poraz, dok su monarhistički kandidati iznijeli pobjedu. Taj preokret u javnom mnenju od velike je važnosti kod progugivanja portugalskih prilika. Monarhistični je pokret u porastu. Mržnja protiv Engleske, koju smatraju stvariteljom i pokroviteljom republikanske vladavine, od dana na dan raste, pa joj se pripisuje sva krivnja radi nevoljnih prilika u Portugalu. Već nedavno došlo je do protuengleskih demonstracija u Oportu, ali se o tome malo št u inozemstvu znalo, jer se novinska cenzura provodi izvanredno strogo. Više je lisabonskih listova moralo obustaviti svoje izdavanje.

Položaj u zemlji bijaše danomice što teži i zduvrijiji. Doleškoće kod prijenosa na moru i kopnu sveki dan to veće, a dovoz sirovina potpuno nedostatan. Kako je nestašica ziveza silno rasla a produkcija se u zemlji smanjivala, vlada, radi nezadovoljstva u zemlji i radi sve većma rastuće propagande protiv aktivnog sudjelovanja Portugala u ratu, nije se usuglavila ukrcati nove čete za zapadnu frontu.

Nije čudo što je, u takim prilikama, došlo do revolucije. Prvi glasovi što su preko Španije došli javljahu, da je revolucija slična onoj u Rusiji, da vlada, koja je odaslala svoje čete na buntovnike nije uspjela, jer su joj uskratile posluš, i da je, tobože, do tih nemira došlo radi nestašice hrane i ponovnog oadašljanja četa na zapadnu frontu.

«Reuterov ured» o toj pobuni javio je vrlo mršave vijesti: prema brzjavci iz Oporta, da je buknuo prevrat u Lisabonu, ali da potankosti nema; u Oportu da je bilo nemira; svjetina da je opljačkala pekarnu, da su dvije osobe usmrćene, 60 ih je ranjeno, a 78 uhapšeno, i da je svjetina klicala vojnicima, koji nijesu posredovali.

«Reuterov ured» javio je kasnije, da je revolucija u Oportu svršila s uspjehom revolucionaraca, da je vlada dala ostavku da je Alfons Costa sastavio provizornu vladu, kojoj pripada i prijašnji poslanik u Berlinu Sidonio Daes.

O buni u Lisboni javljeno je kasnije, takogjer

pruske pješacke pukovnije br. 63, koja sada nosi ime cara i kralja Karla — Monte Matajur.

U plemenitoj utakmici sa ovom krasnom divizijom slomilo je južno krilo ove jurišne čete na sedlu Kolovratu i na visoravni Jezi, a sjeverno krilo na Mrzlom Vrhu, talijanski otpor. Zabuna Talijana je bila veća, nego što se ikad očekivalo. Već poslije drugog dana bitke bio je otvoren put u Čedač. Bez počinka natiskivale su se Belowove čete, a pred njima 12. pruska i 1. austro-ugarska divizija, prama ravnici. Vojska Belowova riješila je sjajno svoju prvu zadaću.

Kako je bilo zasnovano, kao na šahu, unišle su u dogagajae operacije drugih dijelova vojske. Skupina generala Alfreda Kraussa, sastavljena od prokušanih austro-ugarskih divizija, za kojima su išli njemački lovci, zaskočila je na 24 oktobra u jutro na posve razbijeno selo Bovec. U veče su bila zašla najprednja odjeljenja kod Sage. U veče su oboj bojni pokazivalo, da navalna snaga Kraussove skupine nije u ničem zaostajala za navalnom snagom Belowovih pukovnija, a kamo li to, što je gorski rat narednih dana nametao prije spomenutim četama zadatke, koje je mogla savlađati samo naročita vrsnoća i vodstvo, koje imade jaku volju i zna svoj cilj.

Divizija princa Felixa Schwarzenberga, koja je na južnom krilu išla naprijed, izbacila je neprijatelja iz položaja na Vršiću, koje je pomno kroz godine izgradio. 22. streljačka divizija, štajerski i carski streljaci, zakrenula je od Saga prama jugu i osvojila na juriš stmi vis Stol (1668 metara), ne gledajući na to, da su Polovnik za legjima divizije još držali Talijani.

vrlo četo, da su se članovi bivše vlade sklonili na ratni brod «Vasco da Gama», koji je tukao grad iz topova, ali da je prestao pucati, kad su se revolucionarici grozili, da će uzvratiti vatru iz turgjave; nad Lisabonom da je proglašeno opsadno stanje, ali u ovaj mah vlada mir.

«Agence Havas» bila je nešto razgovorljivija, te je o prevratu u Lisabonu javila ovako: Pobjeđio je pokret revolucionarne vojničke stranke protiv demokracije. Vladine su čete navalile na položaje revolucionaraca na Campo Lido, ali su uz teške gubitke odbijeni nakon boja, koji je potrajao 48 sati. Ne mogavši svladati pokret, odstupila je vlada. Njezine su se čete predale. Predsjednik republike prihvatio je odstup kabineta Costa. Revolucionarici su na to izdali ovu izjavu: «Revolucionarne vojne sile, koje sačinjava gotovo sva lisabonska posada, bile su tri dana ušančene u Edouard Darku, te su se borile za oslobodjenje demokracije i republike, kojima je prijateljica kukavna vlada, u kojoj su bili gotovo sami monarhisti. Sad se je sastavio kabinet od ozbiljnih ljudi, koji se razumiju u stvar. Svečano uvjeravamo, da ćemo ustrajati na strani naše stare saveznice Engleske i ostalih saveznika, te čuvati sve međunarodne ugovore.» — Revolucionarnim četama zapovijedao je major Paos, kojemu je povjeren i sastav novoga ministarstva.

DELEGACIJE.

Govor zajedničkog ministra financija baruna Buriana o Bosni i Hercegovini.

Ekspozé, što ga je baron Burian držao u bosansko-hercegovačkom odboru austrijske delegacije, glasi:

Dok preduzimljem, da u kratko opišem sudbinu Bosne i Hercegovine u ovom nametnutom nam, strašnom obrambenom ratu, uvjeren sam, ne samo da ću naći na tolo učešće visokog predstavnika za sve, što su izvela ta mlagja područja monarhije, nego da ću pribaviti mjesta i shvaćanju, da su se ove zemlje, tek 1908. prisajedinjene Austro-Ugarskoj, očuvali u skoro nadošjoj kušnji kao integritirajući i vrlo dragocjeni sastavni dio naše vlasti.

Držanje Bosne i Hercegovine u ratu. Dri tom neka nas ne vara okolnost, da su urotnički elementi ove zemlje prokletim zločinom od 28. juna 1914. pomogli postaviti fitilj, na kojem se raspalio svjetski požar. Godinama se u zemlju unosilo i raznosilo gradivo bolesti. Nije se moglo dogoditi čudo, a da na tlu od starine uvriježenih mišljenja ne nagje baš nikakve hrane, ali je zdravo shvaćanje pučanstva postavilo to poštasti razmjerno uske granice. I ako se našlo izvana najmljenih, koji su se učinili oružjem urote, netom je monarhija potegla za oružje, Bosna i Hercegovina se postavila svim silama i odanošću u službu zajedničke velike stvari. Svi su vojskovođe priznali, da su se bosansko-hercegovačke čete pokrile lovorikama i da su svojom krvlju zapisale slavne stranice u povjesti ovoga orijaškog boja. Ali i zalegie je nosilo i nosi još ratnih žrtava i odricanja sa ustrajnošću, koja zaslučuje potpuno priznanje.

Posljedice rata po zemlju. Došlo su Bosna i Hercegovina odmah u početku rata bile ratno područje i neprijatelj dopro skoro pod sarajevske zidine, nametnuše se vojničkoj upravi i zemaljskoj upravi osobito teške dužnosti. U pogledu uspostave unutrašnje sigurnosti, trebalo je kazniti krivce, a zavedene uspješno oduzeti agitatorskim uplivima, kojima su podlijegali. Ne može se tajiti, da je pri tom u nekim slučajevima došlo do oštirih mjera, niti se čuditi, da je u pogledu izdajničkih roverenja nekih elemenata i očite opasnosti, u koju su mogli strovaliti zemlju, došlo do žestoke ogorčenosti.

Raspust sabora. Politički se život, koji je u neposrednom vremenu prije rata bio prezgrijan roverenjem u zemlji i zlim shvaćanjem svoje zadaće, morao se po uvjerenju odgovornih faktora prekinuti. Ustavni zakoni od 1910. postavili se privremeno izvan snage, sabor se najprije odgodio, pa raspustio. Gragjanska se uprava nije maknula, ali je zemaljski poglavica i ujedno glavno zapovijedajući general naravno vršio potpunu vlast u takvom ratnom području. Teški su zahtjevi bili postavljeni na oblasti takvog područja, koje je bilo dijelom od neprijatelja opustošeno, dijelom preplavljeno od bjegunaca i prepuno četa, koje su prolazile, odnosno se borile.

Divizija runolista (Gornjoaustrijanci, Salzburžani, Tirolci) preduze protunavale kroz gudure Cunina (2600 met.) naprijed, premda je s istočnog boka bio Rombon u ruci neprijatelja, pa ga je u više-odnevnom bojovima pročitila od neprijatelja.

Sjeverno krlilo II. sočanske vojske pod generalom Henriquezom, koje je sjevero-istočno od Canala išlo u boj, nije imalo sreću da se veseli neposrednom uspjehu. Neprijatelj, koji je u jebanastoj sočanskoj bici, prepun nađo, sabrao na visoravni Bainsice sve što se dalo sabratu, mogao se našim navalama oprijeti jakim protunavalam, s kojima nam je za čas opet oteo stečeni prostor. Ali mjesna se talijanska premoć mogla održati samo jedan dan. Već su se dne 25 rano lomile neprijateljske pruge kod Avče i Vrha. Uzmak je Talijanima došao posve iznenađo, a krševite prilike im ga još više otešćaeše. Tako je nekim našim divizijama padalo u ruke i preko stotinu talijanskih topova u jedan dan.

Ni tvrdokorni otpor talijanskih zalaznica kod Vrha, na visini 652 kod Vodica i na Svetom Brdu nije mogao promijeniti porazne po neprijatelja dogagjaje. Dne 26 na večer osvojila se natrag i zadnja stopa krvlju natopljena zemljišta na Bainsici. U 72 sata Talijanci proigraše uspjeh diviju vrlo krvavih bitaka, koje su trajale više sedmica. Kod Gorice i kraške visoravni opirale se se fronte do 26 na večer. U noći, koja je po tom slijedila, počeoše Talijani napuštati svoje prednje redove. Dne 27 i 28 udari i za borbe na Krasu veliki čas, u kojem su mogli provaliti iz svojih zagrađa, zaštita i rupa, da progone bježećega neprijatelja.

U nedjelju dne 28 oktobra izvjesiše Hrvati, od karlovačke pukovnije broj 96, na goričkoj turgji našu

Uspostavljanje gospodarskih prilika. Netom je minula nepogoda neprijateljske provale, već je opet počela zemaljska uprava da uspostavlja i da vodi javnu brigu. Malo po malo otklanjalo se iznimno stanje, ukoliko su mjesne prilike i ratni položaj dopuštali. Osobito se gospodarski život uspostavljao sa silama, kojih je u zemlji bilo. Zemaljske se industrije iskazaše osobito zaslužnima u udovoljavanju potrebama oružane sile. Novo oživljelo gospodarstvo bi bilo iskazalo zadovoljavajuće uspjehe, da nijesu zaredale tri hrgjave žetve. Bosna i Hercegovina su i u redovitim vremenima upućene na uvoz žita, a u još većoj mjeri u sadašnje doba.

Prehrambene prilike. U prvim vremenima rata zemlja je bila obilato opskrbljena drugim proizvodima svake vrsti, koji su se korisno izdavali za vojne potrebe i tako prekomjerno prodavali, da je i u Bosni i Hercegovini obilato novca proteklo. Ali sada se zemlja bori ozbiljnim prehrambenim poteškoćama, koje se mogu svladati samo izdašnom pomoći iz monarhije, a to je jedna pomoć, koja je ne samo po sebi naravna i opravdana, nego je naročito zaslužna djelima i vladanjem u ratu. Bosna i Hercegovina sa svoje strane osjećaju iskrenu zahvalnost za ovu prijeko potrebnu potporu, koja je njima pružena potpunom pripravnošću i na žalost u uskim granicama mogućnosti pretežno iz Ugarske. U ovo teško vrijeme je posve jasna postala ova solidarnost interesa na gospodarskom području izmeggju Bosne i Hercegovine i monarhije. Zemaljska uprava je neprestano nastojala, da liječi rane, koje je zadao rat Bosni i Hercegovini, da provede potpuno umirenje pučanstva, da udovolji prešnim njegovim potrebama i da opet sveže prekinute konce zemaljskog daljnjeg napredovanja. Ipak je nemoguće, dokle god rat bjesni, učiniti da opet nastupe u svakom pogledu normalne prilike, nadasve iz istih razloga, koji su i u Austriji i u Ugarskoj prekinuli obični tijek javnoga gospodarskog života, te upravili narodne energije na druge puteve, k tome u izloženim bosansko-hercegovačkim područjima dolaze još takove okolnosti, koje zahtijevaju naročito oprezno postupanje. Povratak bjegunaca i uspostava razorenih domova bijaše prva zadaća zemaljske vlade, netom su se naše junake čete primaknule neprijateljskoj zemlji. Onda je trebalo što brže i što prostranije obragijevati polja. Za najnužniju opskrbu stradalog pučanstva životnim namirnicama stvoren je centralni ured, koji, uz nekoje prelazne poteškoće, ispunjava svoju zadaću. Kako se je svagdje pokazalo, ova je ustanova u najnovije vrijeme preduzela sve to bolje pokušaje, za koje se može kazati, da imadu dosta izgleda u uspjeh. Da se i domaće krugove, koji žele raditi, privuče u ovu djelatnost, nametnuta je osobita zadaća već postojećim kotarskim vijećima i kotarskim oblastima, na kojima leži glavna težina sakupljanja i dijeljenja. Svim se upotrebljivim elementima u zemlji mora dati prigoda, da podupiru njihovo nastojanje, te da sudjeluju savjetom i djelom u još nužnoj ratnoj pomoći i u pripravi za prelaz u mirno gospodarstvo u Bosni i Hercegovini.

Sabor. Glas, koji se od nekog vremena često čuo, osobito iz krugova bivših članova bosansko-hercegovačkog zemaljskoga sabora o sazivu sabora, nije zemaljska vlada prečula. Ona sama misli, da stvori pretpostavke u svrhu dokinuća otređaba, uslijed kojih su u početku rata ustavni zakoni od god. 1910. privremeno stavljeni izvan snage. Naprama sasvim korektnom držanju i osjećanju pučanstva sada skoro nema ustručavanja protiv zasjedanja narodnog predstavnika, ali nepostojeća zakonitost sabora zadaje sada nepremostivu zapreku. Prvašnji je sabor raspustjen u februaru god. 1915. a mandat bi mu u ostalom bio istekao u julu iste godine izminućem zakonodavne periode. Preduzimanje novih izbora je sada u ratu nemoguće. O tomu skoro nema razlike mišljenja u samoj zemlji. Predlog nekih bivših bosansko-hercegovačkih saborskih poslanika, da se raspustjeni sabor opet oživi vladarskom odlukom, jedva se može uzeti u obzir, jer to u glavnom ne bi bilo drugo, nego isto kao imenovanje zastupnika, kojih bi se broj morao nadopuniti naknadnim izborima za g. 1914. utrnute mandate. S tim u svezi povučena analogija sa produljenjem mandata u Beču i Budimpešti nije na mjestu, jer je tamo valjanost neutralnih mandata produžena pravovaljanim aktom zakonodavstva. I u buduću će zemaljska uprava paziti na prvu prigodu, koja joj se bude pružila, da se opet oživi rad bosansko-hercegovačkog sabora. Jedna će od

zastavu. Megju ruševinama se još krilo nešto talijanskih četica, koje su se morale predati bez borbe. Za malo su se već prvi odjeli penjali preko rijeke uz toliko oporene visine brda Pođgore. U istom vremenu, kada se Gorica opet osvajala za Hab-sburško lotriški Dom, udariše prema donjoj Soč., odjelci generalobersta Wurma. Sveti Martin, brdo Svetoga Mihajla, Dobrdob i Trzić bjehu zaposjednuti. Rijeka bješe nabujala, a prelazi više manje prekinuti.

Kod Majnice provališe lovci od 11 bataljuna majora Eugena Moscarvja preko gorućega mosta na zapadnu obalu, i u naletu zauzeše brdo Fortin. Netom je zadnji vojnik prekoračio rijeku, teška talijanska granata razruši čupriju. Talijanska je vojna uprava, možda više no što je trebalo, oklijevala sa odlukom da se povuče i na donjoj sočanskoj fronti. Izjave zarobljenika i zaplijenjeni spisi ođaju, da kod vojske vojskovođe od Aoste i momčadi i oficiri do najviših vojga u najkritičnijim časovima nijesu ništa znali o položaju sjeverno se boreće II. talijanske vojske generala Capella. Kada je došlo do uzmarka, zavarali su čete, da se rađi o izmjeni i odlasku u kvartire za odmor. Toliko su se bojali da dogagjaji ne uplivišu na duševno stanje četa.

28. oktobra zapala je, zadaća hrabre čete generalapukovnika barona Borojevića, da razbiju otpor Talijanaca na Pođgori, u području Oslavije, na brdu Sabotinu i na Koradi. 29 najjisturenije pukovnije zapremiše Belovu, a megju njima dijelovi naše 1. divizije (podmaršal Metzzer) zauzeše Udine, glavni grad Furlanije, u kojemu je nekad bio glavni stan kralja Viktora Emanuela i generala Cardone. Vojska generala Belova jurila je s velikom brzinom prema zapadu, Tagliamentu, goneći pred sobom jedan dio

prvih zadaća budućeg bosansko-hercegovačkog sabora biti, da opet preuzme ratom prekinutu djelatnost u pogledu reformama na gospodarskom području, koje su zemlji prijeko potrebne. Megjutim i vrijeme dotle ne smije ostati neupotrebjeno. Zato se zemaljska vlada već sada bavi proučavanjem takvih odličnih reformara, kojima se je bavila ili ih sustavno pripravljala prije rata nekoliko godina i u kojima se već postiglo važnih uspjeha.

Uregjenje agrarnih prilika. Kao i dosad, uregjenje bosansko-hercegovačkih agrarnih prilika sačinjava jedno od naših glavnih dužnosti. Meni je — reče ministar — u mojoj prijašnjoj upravnoj djelatnosti bilo dano, da Bosnu i Hercegovinu vodim kroz tri važne etape u rješenoj agrarnoga pitanja: uvedenjem desetinskoga paušala po seoskim općinama, zakonom o dobrovoljnom otkupu kmetova, te upravljati četvrto uregjenje u pogledu općinskih šuma i pašnjaka. Zakon stvoren 1911 o fakultativnom otkupu kmetova koji se izdalo provodio 1912. i 1913., urodio je povoljnim uspjesima. Tim su se iskustvom dobili jasni putokazi, koji su se za potpuno rješeno ovoga politički i gospodarski zapletenoga pitanja sa strane naše uprave morali u svakom stadiju najvećom oprežnošću uzeti u obzir. Dok se od 1878. do 1911. potrošilo za otkup kmetova okruglo 293 milijuna kruna, izdalo se 1912. i 1913. ravno 223 milijuna, čim se otkupilo 13.078 kmetovskih selišta. Još preostaju samo 93.000 kmetova. Ne vidim više nikakve zapreke, da se, uz očuvanje opravdanih interesa obiju gospodarskih skupina, stvore uspješne i zaštitne zakonske mjere u svrhu potpunoga odstranjenja kmetstva, te ih u svoje vrijeme privedi k zakonodavnom pretresanju. Ditanje je u svakom pogledu zrelo, da ga se riješi. Danas osjećaju i razumiju i zemljovlasnici i kmetovi gospodarsku štetu starih ustanova. Uza svu različnost pravnoga shvaćanja na obim stranama, postoji ipak jednaka potreba za slobodom kretanja i samostalnošću na vlastitom, slobodnom posjedu. Zemaljska se uprava već prihvatila odlučnih predradnja i nada se, da će unaprijed moći privući sebi sudjelovanje domaćih interesiranih krugova. I ako je seljak desetinskim paušalom oslobodjen od popisivača desetine, a otkupom kmetstva biće riješen od subaše, on još treba, a da se gospodarski uređi, već obećano izlučenje i dodjeljenje općinskih šuma. Tako će državna šuma ujedno biti oslobodjena od štetnih servituta dvorenja i pašu, koji su dosad onemogućivali svako racionalno gojenje šume. Gospodarska reforma, o kojoj je govor, stekla je čvrst razvitak, kada je bosansko-hercegovački sabor u svojoj zadnjoj sjednici od 20. juna 1914. prihvatio vladinu zakonsku osnovu o izlučenju općinskih šuma, kojoj pak nije dana vladareva sankcija. One dijelom već zaključene, dijelom za hitne i nužne smatrane nove ustanove moći će se naravno osvariti tek, kada u zemlji bude opet sabor, dovoljno radnih sila i glavnice. Rješenoj kmetstva, uregjenje šuma i pašnjaka, poboljšanje tla, gradnje željeznica i cesta, pak reforma školstva, financija i t. d. to je rad, koji se vrši u mirno doba; od toga se sada može privedi djelu samo ono, što je neodgodivo i što se može privedi u ratnoj privredi ili što o njoj ovisi.

Tako se pokazalo, da je od prijeko potrebe povisiti zemaljske prihode prirezima i porezom na ratnu dobit, kako bi se mogli pokriti troškovi, koji su porasli zbog pripomoći bjeguncima, zbog pripomoći za izdržavanje i zbog grde skupocje. Iuzmemo li doba invazije, prihod od poreza bio je za čitavo vrijeme rata vrlo povoljan, tako da nije bila poremećena ravnoteža u zemaljskom proračunu.

Opis na ratni zajam. Bosna i Hercegovina uzimlju udjela u direktnim troškovima tim, što se ovdje kupe potpisi na austrijske i na ugarske ratne zajmove. U šest je ratnih zajmova potpisano okruglo 250 milijuna kruna. I sedmi ratni zajam nalazi dobrog odziva. Domaće industrije, zaposlene nabavljanjem i obragijevanjem prirodnog bogatstva, što se u zemlji nalazi — drva, željeza, čumura i soli — stupile su sasvim u ratnu konjukturu, pa su pokazale, da su dragocjeni pomoćni izvor vojnim potrebama. Valjanost njihova rada najbolje je dokazana tim, što su energičnim sudjelovanjem zemaljske vlade i vojnih vlasti svaki put mogle biti svladane velike prijevozne teškoće i oskudica radnih sila i opskrbe životnim namirnicama. Prema tome se ne može uopće reći da je privredni položaj Bosne i Hercegovine u ratu nepovoljan, jer njihov zdravi razvoj nije u žilama povrijeđen. Stanovništvo tih zemalja dođuše teško pati, kao god i stanovništvo u mo-

razbijene vojske generala Capella, a potiskivajući drugi put juga, gdje je zapao u komoru Austave vojske, koja se povlačila uzduž obale u vrtoglavnom bijegu.

Čete ove posljednje armije bile su jako zaostale, pa ih je Belovova vojska, koja je prođirala na željeznici Udine—Codroipo, na mnogo mjesta zaobišla. Sve se furlanske ceste stječu u ono malo čuprija na Tagliamentu, a to je još više zamrsilo klupko onih četa i traina, koji su se povlačili prema zapadu, pa je na koncu dovelo talijansku vojsku do nove katastrofe. Stigavši u Codroipo, neke su Belovove divizije okrenule pravo put juga, u isto doba i divizije Borojevićeve vojske skupine, koje su hrlile uzduž lagune, udariše u zbrku potučenog neprijatelja. Talijanci, na taj način uklješteni i prisiljeni da se bore sa svih strana, morali su se pređati s oružjem, s topovima i s prtiljagom. Zarobili smo 60.000 momaka. To je bilo posljednjih dana oktobra mjeseca. Čto kakav je zapravo bio taj uzmak vojskovođe od Aoste, koji su ententske novine toliko u zvijezde kovale.

Dok se je na taj način u friulskoj ravnici ispunila sudba talijanske vojske, pa su naše bojne sile na Sve Svete svagdje prođrle na Tagliamentu, obavile su, u gorju južno od doline Felle, pukovnije i bataljoni generala Alfreda Kraussa djelo, koje im je bilo zapovijedjeno. Napredovanje je ovdje udarilo na vrlo velike poteškoće. Zemljište je ovdje pružalo neprijatelju puno više mogućnosti, nego u ravnici, da se sa zalaznicama siagu na put našem prođiranju. Kiša i snijeg, pa temeljiti neprijateljski razorni posao učinili su još svoje. Čitave su dane bile velike i male bojne čete u svakom pogledu upućene posve na sebe.

narhiji, a to zbog toga, što su ove tri posljednje godine slabo rodile. Zemaljska vlada trudi se sa svim sredstvima, što ima na raspolaganje, da se nevolje ublaži. Zemaljska vlada već se priprema na prijelaz u mirno gazdinstvo, pa će da stvori shodan centralni organ, koji će stupiti u tijesan kontakt sa odnosnim uregijama u objem državnoga monarhije. Nadamo se, da ćete pružiti obilne pomoći onim zemljama, teško iskušanim a u ratu oprobanim, jer su i u slavi i u nevolji ovih posljednjih godina još se srdačnije priljubile monarhiji, i politički i vojno i privredno. Bosna i Hercegovina, pune očekivanja, stoje na pragu novoga doba.

Ustav. Milošću našega velikoga blagopokojnoga vladara dobile, su u velikoj mjeri autonomiju, te izvršenje iste zaokuplja potpuno sve školovane ljude u zemlji. — Iskustva sa upotrebom podijeljenih prava nijesu od onda bila posvema povoljna. Mnoga je poteškoća iz toga nastala, što su mimo uspješnog djelovanja na gospodarskom području, impulsivni političari u uredbu ustava unosili tumačenja, koja se u njemu ne nalaze. Iz dobivenoga iskustva moraju vlada i narod učiti.

Proširenje državljanjskih prava. Pošto su se Bosanci i Hercegovci za našu zajedničku veliku stvar hrabro s nama zajedno borili i zajedno se žrtvovali, onda nema nikakva razloga, koji bi monarhiju mogao odvraćati, da uredbu u zemlji u potpunosti u tom smislu, da Bosanci i Hercegovci dobiju prigrudu, da izvršuju taka državljanska prava, koje sižu preko okvira užih interesa njihove otadžbine. Zakon od 21. februara 1880. (ugarski zakonski članak VI. god. 1880.) propisuje put, kako se ima postupati tim pitanjima, te će on biti mjerodavan za odredjenje vremena moguće revizije postojećih odnošaja i uređaba, nu kod novog uregjenja stvari ne će se moći ostvariti neograničeno razne političke težnje u Bosni i Hercegovini, koje se razilaze.

Budućnost zemlje. Nu mi možemo sudbinu Bosne i Hercegovine da postavimo na siguran i jasan temelj, na kojem se, čuvajući pomno sveukupne interese austro-ugarske monarhije, može potpuno da udovolji narodnom čuvstvu, zavijačijoj ljubavi i potrebi za napretkom bosansko-hercegovačkog stanovništva. Bosna i Hercegovina imadu sve preduviete za veliki procvat, a da se ove zemlje k tome dovedu, biće cilj našega samoljublja — udruženoga nastojanja vlade i pozvanih zastupnika zemlje.

O radu uprave u posljednjim godinama, izvješće, koje je podastro visokoj delegaciji, daje nužne obavijesti.

Rat s Italijom.

Jadikovke u «Corriere della Sera».

Iz Lugana javlja berlinski «Lokalanzeiger»: «Corriere della Sera» upravlja očajan poziv na neutraliste u Italiji, nek suragiju kod spasavanja Italije. Suvršno je, veli taj list, dići sada optužbu protiv onih, koji su hijeli rat, te im kazati: Da ste nas poslušali, ne bi se Italija danas našla u svom strašnom položaju! Sad mora svaki Talijan računati s činjenicom, da bi Italija, bez dovoza iz savezničkih zemalja, bila pala u tako dubok ekonomski ponor, kakova sebi ni najbujnija mašta predstaviti ne može. Ovdraća nam se: Za nekoliko dana izgubili smo sve, što smo sagradili u dvije godine i po, a ne samo to već i nadu na one krajeve, na kojima smo htjeli razviti naše zastave. Sva se je krv uzalud proljevala. Kaže nam se, da nijesmo narod patnika, da je naše gragjanstvo lijeno, puk nezalica, činovništvo nesposobno i naša vojska trula. Sve vodi na potpuno slom. Hindenburg je rekao, da će pobjediti onaj, koji ima jače živce. Ali mi smo Talijanci narod gubavaca, koji se ne može biti s uspravnim ljudima. Do je li to dostatan razlog, da propadne talijanski narod? A o tom se sada radi. Srce nam je tako bolno, da ne možemo naći riječi, kako bi to izrazili. Samo ovo jedno neka bude rečeno: sada nije vrijeme, da mislimo na naše slabocje, pogriješke i zablude. Kasnije ćemo na novo sagraditi Italiju po novim načelima ljubavi i velikodušnosti, pa će sve biti ljepše i bolje.

Trockij o miru.

«Daily News» javlja iz Petrograda: Prema kluzulu u statutu narodnih povjerenika podastro je 4. decembra narodni povjerenik za spoljašnje

Ali su, uza sve to, išle neprekidno naprijed. Dijelovi divizije runolista udarili su kod Refiutte s boka na talijanski XII. zbor. Strijelci 22. divizije zauzeli su na 28. u pođne jurišem oklopljenu utvrdu na Monte Lanzii, a s tim je pala turgjavna skupina Bernadia. Zauzećem utvrđenog tabora kod Gemone, koji je u miru bio ponos talijanske turgjavne vještine, okrunilo je rad Kraussove skupine u dvanaestoj sočanskoj bici.

Od vojske generala pukovnika Krobotina prođrle su, na početku bitke, naprijed samo istočne krilne skupine preko sedla Nevea i kod Pontele. To je sam zapovjednik 94. divizije podmaršal Lawrowski uz prizvolu vojnih zapovjerenika odlučio, da navali na silne neprijateljske položaje na Velikom Palu i u područje Plöckena. I imao je uspjeha, Zauzete su na juriš neprijateljske linije na 28. oktobra. Vojska Krobotinova je imala otvoren put u Italiju i bila je 1. novembra kod Tolmeza i drugdje na Tagliamentu. Njezine visokogorske kompanije slavno su učestvovale u savlagivanju Monte Simeona. Desno krilo vojske zakrenulo je prema Cadoreu, da uzdrma neprijateljsku frontu.

Dvanaesta sočanska bitka trajala je od 24 do 31 oktobra, osam dana, trećinu do četvrtinu vremena, što su trebali talijanski juriši na Soči. U ovo kratko vrijeme izgubio je neprijatelj — računajući samo zarobljenike — preko 250.000 ljudi, a to je petina vojske, i preko 1500 topova, uz to nepregledan materijal i neizmjereno količine zalihe. Osam je dana bilo dovoljno, da se otme neprijatelju ne samo plod svih njegovih navala, što ih je vođio dvije godine, nego i jedan komad mletačkog tla: velik kao poluotok Istra. Pobjeđonosne saveznike čekali su novi sjajni uspjesi s onu stranu Taglienta.

u ove tri posljednje
a vlada trudi se sa
raspolaganje, da de
da već se priprema
vo, pa će da stvori
će stupiti u tjesan
na u objem država
a će pružiti obilne
iskušanim a u ratu
u nevolji ovih po-
nije priljubile mo-
privredno. Bosna i
stoje na pragu no-

elikoga blagopokoj-
oj mjeri autonomiju,
tponoma sve ško-
ustva sa upotrebom
nda bila posvema
iz toga nastala, što
na gospodarskom
u uredbu ustava
njemu ne nalaze, iz
ada i narod učiti.

prava. Došto su se
zajedničku veliku
borili i zajedno se
razloga, koji bi mo-
redbe u zemlji u-
anci i Hercegovci
državljanska prava.
teresa njihove ota-
1880. (ugarski za-
poropisuje pul, kako
te će on biti mje-
a moguće revizije
nu kod novog u-
ostvariti neograni-
osni i Hercegovini.

možemo sudbinu
imo na siguran i
ajuci pomno sveu-
monarkije, može
n čuvstvu, zavija-
om bosansko-her-
Hercegovina imadu
a, da se ove ze-
našega samoljublja
e i pozvanih za-

imj godinama, iz-
oj delegaciji, daje

m.

Della Sera).

«Lokalanzeiger»
avlja očajan poziv
agiju kod spasa-
agiju list, dići sada
eli rat, te im ka-
si se Italija danas
! Sad mora svaki
da bi Italija, bez
bila pala u tako
sebi ni najbujnija
reća nam se: Za
što smo sagradili
to već i nadu na
njeli razviti naše
proljevala. Keže
nika, da je naše
alica, činovništvo
Sve vodi na pot-
da će pobijediti
mi smo Talijanci
i biti u uspravnim
log, da propadne
da radi. Srce nam
ćki riječi, kako bi
ka bude rečeno:
na naše slabobe,
mo na novo sa-
na ljubavi i veli-
i bolje.

u.
erograda: Prema
erograda podastro
nik za spoljašnje

brekaidno naprijed.
su kod Refiutte
oklopije 22. divizije
oklopiju utvrdju
vrgjavna skupina
ora kod Gemone,
ke tvrgjavne vje-
kupine u dvanae-

a Kroatina pro-
ed samo istočne
ea i kod Ponte.
podmaršal Law-
nika odlučio, da
žaje na Velikom
imao je uspjeha,
linije na 28. okto-
otvoren put u
olmezza i drugdje
orske kompanije
vanju Monte Si-
renulo je prama
frontu.

jala je od 24 do
o četvrtinu vre-
ji na Soči. U ovo
lj — računajući
0 ljudi, a to je
uz to nepregle-
zalihe. Osam je
rijateljju ne samo
h je vodio dvije
ačkog tla, velik
saveznike čekali
Tagliamenta.

poslove Trockij u cirkusu Modernu, koji je bio prepun svijeta, izvješće o dosadašnjem radu narodne vlade, te rekao, da je glavno pitanje Rusije, nakon osam mjeseci revolucije, mir, a da se ta svrha postigne, odstranjena je buržoazijska vlada i Kerenski. Prva je dužnost bila, da se ponudi primirje na svim frontama u svrhu, da se dogje do mira na osnovi ruske formule, po kojoj svaki narod imade plebiscitom odlučiti, kojoj zemlji hoće da pripadne. Trockij je primjetio, da su boljševici isprva imali malo pristaša, ali sad da imadu za sobom čitavu Rusiju, izuzam kadete, koji se zovu strankom narodne slobode, a u istinu su neprijatelji slobode. Onda je u kratko raspravljao o odnošaju narodne vlade prema alijancima, pri čem je primjetio, da je Kerenski njima govorio, kao sluga gospodar, ali sad će im se pokazati, da oni moraju s ruskom narodnom vladom općiti na temelju ravnopravnosti. Čim smo se osjetili dosta jakim, učinili smo u ime ruskog naroda mirovni prijedlog. Mi ne ćemo sklopiti diplomatski, nego narodni mir.

Pad Jeruzolima.

Kako nam je već u utornik javljeno, u engleskoj je kući izjavio Bonar Law, da su 8. prosinca engleske čete probole neprijateljske položaje južno i zapadno od grada Jeruzolima, te pošle smjerom prema Betlehemu, zapovjednuću cestu Jeruzolim jeriho, da su u isto doba londonske pukovnije zapošlele područje sjevero zapadno od grada Jeruzolima, te se ustalile s obje strane ceste Jeruzolim-Sihem. Iza toga se Jeruzalem predao, jer je bio sa sviju strana opkoljen.

Sada «Wolffov ured» javlja iz Berlina: Jeruzolim je ispražnjen. Grad se dobrovoljno ispraznio poglavito zato, kako se ne bi povrijedio osjećaj bogoljubnih naroda svijeta tim, da se posvećeno tlo pretvori u pozorište krvavih bojeva. Osim toga nije bilo važno, da se brani grad, koji nema vojničke vrijednosti. Naši saveznici znadu, da uz njih stojimo i da o posjedu Jeruzolima još ne može konačno odlučiti sadašnji uspjeh Engleza.

Javljaju iz Londona 12. o. m. Zapovjednuću Jeruzolima iznosi probleme najveće međunarodne važnosti. Jeruzolim je osvojila britska vojska uz pomoć francuskih i talijanskih četnih kontingenta. Veli se, da će general Allembj imenovati britskog vojničkog guvernera. Nad Jeruzolimom lepršat će engleska zastava, dok će se u isti mah razviti francuska i talijanska zastava na narodnom posjedu ove zemlje, na školama, samostanima itd. Prije svega proglasit će se opasno stanje. Ne će se preduzimati nikakvih pokušaja da se budući položaj ovoga grada uredi prije općenitoga mira. Dotle će se smatrati vojničkim posjedom Allembj-a.

DALMATINSKE VIJESTI

Porota u Šibeniku.

Predsjednišvo prizivnog suda odredilo je za I. redovito zasjedanje porotnog suda kod okrznog suda u Šibeniku, koje će se otvoriti 15. siječnja 1918. predsjedateljem porotnog suda predsjednika Ivana Poličku, a predsjedateljem zamjenicima prizivnog savjetnika Huga Ančiču i zemaljskog sudskog savjetnika Dušana Bašiču.

Austrijskom Crvenom Križu.

Iznosi primljeni od Poreznih ureda u pokrajini i svojevoljno darovanih austrijskom «Crvenom Križu» od obitelji pozvanih vojnika pri isplaćivanju pripomoći, i to II. tromjeseca 1917.

Blato K 1770:75, Benkovac 4295:91, Biograd 508:62, Dmriš 3125:63, Dubrovnik 2491:49, Ercegovići 1594:85, Hvar 358:93, Imotski 10.300, Kistanje 550:10, Korčula 3581:28, Omiš 5254:89, Pag 23:50, Perast 229:32, Starigrad 1751:77, Skradinski 1217, Sinj 11219:31, Vis 2108:14, Vrljika 3000, Zadar 829:10. Ukupno kr. 54.210:59.

Za rasvjetu grada Zadra.

Osobitim zauzimanjem preuzvišenog gosp. Namjensnika ministarstvo za javne radnje doznalo je općinskoj električnoj radionici u Zadru *mjesечно* 130 tona siveričkog ugljena i 80 tona Arsinog ugljena.

U poštanskom saobraćaju.

Na 8. decembra poštanski ured u Gorici I. preuzeo je poštanski naputnički i poštanski štedionički saobraćaj; isto tako i poštanski ured Nabresina 2.

Ovaj je ured preuzeo i saobraćaj vrijednosnih pisama i ograničeni paketni saobraćaj (najviša težina 10 kg, oznaka vrijednosti do 100 kr.). Istog se dana opet otvorilo za listovni saobraćaj, izuzev preporučene privatne listovne pošiljke, poštanski uredi: Capriva, Kobarić, Medea.

U telegrafskoj službi.

Dijelovi južne Stajerske, koji pripadahu poštanskom i telegrafskom zabranjenom prostoru odošad su iz njega izlučeni. Kranjska i Koruška izlučene su iz poštanskog telegrafskog i telefonskog zabranjenog prostora, a Iskra, Primorje i Hrvatska-Slavonija iz poštanskog zabranjenog prostora. Gradovi Sokal i Trst izlučeni su prvi iz telegrafskog a drugi iz telefonskog zabranjenog prostora.

Po tom privatne brzovjake upravljene u Kranjsku i Korušku i u gradove Trst i Sokal ne treba više da budu pređane putem jednog vojničkog mjesta i upravljene jednom vojničkom mjestu.

Per l'illuminazione elettrica di Zara.

Mercè le prestazioni di S. E. il signor Luogotenente, il ministero dei lavori pubblici ha assegnato all'Officina elettrica del Comune di Zara *mensilmente* 130 tonnellate di carbone di Siveric ed 80 tonnellate di carbone di Arsa.

Lične vijesti.

Mjeseca novembra o. g. bio je promaknut nadporučnikom u aktivnom stanju poručnik Milutin Pročić, od c. k. dalmatinske streljačke pukovnije br.37.

Vukovi u Drniškoj krajini.

Pišu nam iz Drniške krajine, 7. o. m. Naši znanci i obični gosti, vukovi, slijede svoje neprijateljstvo spram naših bijednih seljaka, jer im

kolju i deru blago. Tako su im kroz prošli mjesec stuđeni do jučer nanijeli velike štete.

U odlomku *Vinovu*: Križanu Rajčiću pok. Blaža 1 konja; Jeli Mrši ženi Nikolinoj 7 ovaca; Juri Mrši pok. Jakova 1 ovna; Šimi Mrši pok. Marka 1 ovna; Mami Rajčiću Sovi 1 konja.

U odlomku *Umljanoviću*: Miji Vrbatoviću pok. Joke 1 ovca; Iliji Vrbatoviću pok. Mile 1 ovca; Anti Lovrenoviću pok. Mate 1 ždrijebe.

U odlomku *Kljace*: Ivanu Mikeliću pok. Tome 1 kobilu.

U odlomku *Miriloviću*: Josi Vukušiću pok. Mate 20 ovaca.

U odlomku *Štikovu*: Mijatu Bogdanoviću pok. Sime 6 ovaca; Nikoli Bogdanoviću pok. Dmitra 3 ovce.

Vukovi obilaze svoj plijen zajedno po 3 na broju. Čobani su oprezni, jer se drže sa blagom blizu kuća i rano ga spraćaju u svoje jare.

«Pokret».

Primili smo sa zahvalnošću prvi broj «Pokreta». Ovi novi list organ je Saveza dalm. učiteljskih društava i zastupa interese učiteljstva, izlazi 15. svakomjeseca. Pretpata mu je 6 Kr. na godinu. Organig zovano učiteljstvo prima list bađava. Prvi je broj izišao sa načevkom Spjlet 15. listopada, a ispunjen je poglavito borbom za opstanak u ovim za svakoga teškim vremenima, a poglavito za toli zaslužno naše pučko učiteljstvo.

Nova Vojnovićeva drama «Imperatrix».

Čitamo u zagrebačkim novinama:

Dne 8. ov. mj. u 6 sati poslije podne čitao je Ivo Vojnović u Gospojinskom klubu prva tri čina svoje neštampane drame «Imperatrix». Gosposije zanesene ljepotom djela, zamolile su autora, da dovrši svoje predavanje prikazujući i dva zadnja, kako čujemo, najvećebnija čina svoje drame. Vojnović se je odazvao, pa će dne 14. ov. mj. nastaviti i zaključiti čitanje «Imperatrix». Ova je drama doista posve nova pojava u svjetskoj literaturi. Auktor je spojio sve umjetnosti glazbe, kiparstva, slikarstva i plesa u slikama, tim zamašnije, što su kraj očitog simbolizma svoga ipak zadahnute realnim životom. Caričin lik, u kojem se prepoznaju vanjske crte blagopokojne kraljice Jelisave, isklesan je gotovo klasički. Ljepšeg spomnika carici nije došad nitko podigao.

Per l'acquisto di vestiti.

In base all'Ordinanza 21 settembre 1917, del Ministero del commercio, sulle misure per fornire di indumenti la popolazione, viene istituito a Zara un Ufficio per rilevare la necessità del relativo acquisto e ciò nei distretti giudiziari di Zara e Zaratavchia di cui è affidata la dirigenza al sig. M. Ivančević. Quest'ufficio diede principio alla sua attività giovedì 12 corr. nel padiglione del sig. Antonio Perlini, alla Riva Francesco Giuseppe.

Sarà suo dovere di rilevare la necessità dell'acquisto, di rilasciare certificati comprovanti la detta necessità e di registrare le carte personali soltanto per quelle persone, che hanno stabile domicilio nei circondari giudiziari di Zara e Zaratavchia.

I certificati sulla necessità dell'acquisto si rilasciano, in seguito ad analogo domanda a voce od in iscritto, unicamente ai capi di famiglia, previa legittimazione.

Chi si insinua per il rilascio del detto certificato, deve fare una dichiarazione in iscritto sulle scorte degli oggetti di vestiario che possiede.

L'ufficio sarà aperto al pubblico dalle ore 9—12 ant., escluse le domeniche ed i giorni festivi.

Telegrami Uredništva.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

RAT.

Izvjestaj austrijsko-ugarskog glavnog stana.

BEČ, 14. Službeno se javlja:

14. decembra 1917.

Istočno bojište:

Suvjeric.

Nastavljaju se pregovori o primirju.

Talijansko bojište:

Izmegju Diave i Brente borbeno je djelatnost iznova oživjela.

Poglavica generalnog štaba.

Izvjestaj njemačkog velikog glavnog stana.

BERLIN, 14. Wolff-Bureau javlja:

Veliki glavni stan 14. decembra 1917.

Zapadno bojište:

Na istoku od Bullecourt Englezi su pokušali da preotmu izgubljene opkope; ali bjehu uzbijeni sa krvavim gubicima. Tamo pa i u našem zagonu južno od Dronville ostade nekoliko zarobljenika u našim rukama. Na jugu od St. Quentin zademos neprijateljju znatnih šteta žestokim minkskim napadima. Na sjeveru od St. Mihiela, na sjeveru i istoku od Nancyja kaogod i na Hartmannsweilerkopfu djelatnost se francuske vatre pojačala.

Prvi general kvartirmajstor Ludendorff.

Sinoćnji izvještaj velikog njemačkog glavnog stana.

BERLIN, 14. na večer. Talijanski napad na brdo Perticu propade; u našim rukama ostade koja stotina zarobljenika. Sa ostalih fronta ništa novo.

Rat na moru.

BERLIN, 14. U isto vrijeme s napadom na trgovački promet na istočnoj engleskoj obali, lake bojne snage ponovo su napale dana 12. o. m. a pod vodstvom kapetana poručnika Hansa Kolba napad na promet lagja pratilić kod Shetlandskih otoka. Jedan odred lagja pratilić, koji se sastojao od 6 parobrodo od ukupnih 8000 nečistih tona, od engleskog razbijača «Datridge» i od 4 noružana stražarna broda, bje uništen. Engleski razbijač «Fellow» umaže bez kvara. Naše se bojne snage protivitiše bez gubitaka i sa ovcim brojem zarobljenika, megju tima 4 oficira.

Kuba u ratnom stanju s Austrijom-Ugarskom.

NEW-YORK, 14. (Reuter). Do vijesti iz Havane, kubanski je parlament proglasio ratno stanje s Austrijom-Ugarskom.

Zdravlje ministra izvanjskih posala grofa Czernina.

BEČ, 14. Novine javljaju, da je zdravlje ministra izvanjskih posala Czernina krenulo znatno na bolje. Ministar je već ustao i osjeća se prilično dobro.

Pregovori o primirju.

BERLIN, 14. Jutrom i popodne dana 12. o. m. držale su se u Brest-Litovsku pune sjednice, u kojima su se potanko raspravljale pojedine tačke obostranih želja upogled primirja. Danas 14. o. m. u jutro pregovori se nastavljaju.

Bojevi Kaledinove vojske s boljševičkim četama.

PETROGRAD, 14. (Reuter). Do bežičnom telegramu iz Rostova, Kaledin opsjeda grad. Kod Načičevana zapodjenuo se boj. Topovi odjeljaka crnomorske flote podupiru boljševičke čete. Kod Belograda bije se žestok boj, obe su strane pretrpjele teških gubitaka.

Prekinut saobraćaj izmegju Francuske i Italije preko Tunela Cenizija.

LUGANO, 14. Zbog željezničke nesreće u tunelu Moncenisia, o kojoj se drži da je treba pripisati zlobi, teško je da će se pruga moć upotrijebiti prije neliko dana. Radi toga saobraćaj izmegju Francuske i Italije ograničen je jedino na liniju koja vodi preko Ventimiglie.

Telegrammi della Redazione.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Bollettino dello stato maggiore generale austro-ungarico.

VIENNA, 14. Si comunica ufficialmente:

14. decembre 1917.

Teatro della guerra orientale.

Tregua d'armi.

Continuano le trattative d'armistizio.

Teatro della guerra italiano:

Fra la Diave e il Brenta l'attività combattiva si è nuovamente ravvivata.

Il capo dello stato maggiore generale.

Bollettino del grande quartiere generale germanico.

BERLINO, 14. Il Wolff-Bureau comunica:

Grande quartiere generale, 14 decembre 1917.

Teatro della guerra occidentale.

Ad est di Bullecourt gli Inglesi tentarono di riprendere i fossati perduti; furono respinti con perdite sanguinose. Tanto qui che nella nostra punta a sud di Dronville rimasero nelle nostre mani dei prigionieri. A sud di Saint Quentin con violenti attacchi con fuoco di mine abbiamo inflitto al nemico danni considerevoli. A nord di San Mihiel e a nord e ad est di Nancy nonché sul Hartmannsweilerkopf azione di fuoco intensificata dai Francesi.

Fronte macedone:

Nulla di particolare.

Il primo quartiermastro generale Ludendorff.

La ripresa delle trattative d'armistizio.

DIETROBURGO, 13. Notizia dell'agenzia pietroburghese: La deputazione russa per le trattative d'armistizio è partita questa notte. Conformemente agli accordi presi, domani a mezzogiorno si troverà assieme con le deputazioni delle Potenze centrali. Il Consiglio dei commissari del popolo proporrà nuovamente ai paesi alleati di prendere parte alle trattative di pace. Qualora gli alleati non diano alcuna risposta a questa proposta, la responsabilità cadrà tutta su di essi. La deputazione russa continuerà le trattative d'armistizio e le condurrà a termine, sostenuta in ciò dalla forza morale della rivoluzione vittoriosa degli operai e dei contadini, e quale mandataria del paese e del popolo, alla quale sono rivolti gli sguardi di milioni di operai e soldati di tutto il mondo.

Le trattative d'armistizio.

BERLINO, 14. Durante la mattina e nel pomeriggio del 13 decembre si tennero a Brest-Litovsk sedute plenarie, nelle quali furono oggetto di particolareggiata discussione singoli punti dell'armistizio da tutte e due le parti. La mattina del 14 decembre le trattative verranno continuate.

Demobilizzazione russa smentita.

VIENNA, 13. A quanto viene comunicato da parte informata, la notizia da Copenhagen della demobilizzazione delle armate russe non corrisponde ai fatti. Il Consiglio dei commissari del popolo ha disposto, è vero, ancora alcune settimane fa, il congedo di tre, forse anche di quattro delle classi più vecchie, ma, per quanto è fino ad ora noto, non vennero dati ordini di un'ulteriore diminuzione dell'effettivo delle truppe russe. Damenti non ebbero conferma da alcuna parte le voci della nomina di Cerbačev a comandante superiore dell'esercito russo e della sua pretesa missione di avviare trattative di pace.

Sinistro ferroviario nel tunnel del Cenisio.

La linea interrotta.

LUGANO, 14. In seguito a un sinistro ferroviario nel tunnel del Moncenisio, che a quanto si suppone va attribuito a malignità, la linea prima di alcuni giorni non potrà essere libera, ed il movimento fra la Francia e l'Italia viene quindi ridotto alla linea che passa per Ventimiglia.

Ulteriori successi delle truppe massimaliste.

LONDRA, 14. La Reuter ha da Pietroburgo: Un delegato del governo telegrafa, che le truppe massimaliste hanno occupato Tamarovka e Kalguga. Le truppe d'attacco di Kornilov furono di-

sarmate e fatte prigioniere. Venne ripristinata l'autorità rivoluzionaria.

Il generale Ceremisov ed il capo d'armata generale Holdirev vennero deposti.

D. KASANDRIĆ odgovorni urednik.

Tiskarnica č. k. dalmatinskog namjesništva.

RINGRAZIAMENTO.

A tutti quei gentili che in qualsivoglia guisa cercarono lenire il nostro acerbo dolore per la prematura perdita dell'indimenticabile nostro

D.r Giorgio

e vollero rendergli così largo tributo di affetto e stima sia coll'invio di fiori, ceri ecc. che coll'accompagnarne la salma all'estrema dimora, esprimiamo la più viva e profonda gratitudine.

Un grazie speciale ai valenti medici curanti d.r J. Arambašin e d.r J. Račić, che durante la sua malattia gli prodigarono così affettuosa assistenza e cercarono di alleviargli le gravi sofferenze; al Reverendissimo Monsignor Raimondo Maroevich, che con speciale attaccamento gli prestò fino l'estremo i conforti religiosi; al M.rev.d. parroco don Luigi Matošić; al Clero tutto con a capo l'illustrissimo Monsignor Palunko, che personalmente volle benedirne la salma; alle Autorità di Spalato; ai Colleghi ed in particolare al provato amico dr. F. Babić, che con toccanti parole, a nome degli stessi, prese congedo da lui; al signor Giovanni Defranceschi e signora Lucrezia Baloević per le tante affettuose prestazioni; ai M.rev.d. parrochi di Postire, don Giorgio Dorotić, di Dol, don Giacomo Matulić, di Dračevica, don Luka Cubre; al vecchio amico Monsignor Rocco Slovinčić ed al restante Clero di Postire, nonché all'esimio PoDESTA sig. Giorgio Dominis e a tutta la popolazione di Postire, Dol e Dračevica, che concorsero con tanta spontaneità ed affetto a rendere così solenni le sue esequie.

Siano rese ancora a tutti le più sentite grazie e l'espressione della nostra perenne riconoscenza.

Postire, 13 decembre 1917.

Maria ved. Antichievich
per sè e congiunti.

Stari kotorski arhiv u Zadru.

(Svršetak).

Deraštani su bili umorili na oltaru u crkvi Sv. Gjurgja, na Krstovdan 3./5. 1535., svog opata don Pompeja Pasquali, dok je još govorio sv. misu i to baš poslije posvećenja. Netom je isti dan čuo za ovo zlodjelo kotorski biskup Luka Bisanti, dao je odmah obaviti ovaj proces, pak je za tim u stolnoj crkvi sv. Tripuna, na Spasovdan, dne 6./5. 1535., preko svečane pontifikalne službe Božje udario prokletstvo na Deraštane, koje je potvrdio papa Pavao III. Ovo je prokletstvo bilo dignuto tek 10 godina poslije.

Zanimiv je ovaj proces. Ovo ima biti prepis izvornika, koji bi se imao nalaziti u arhivu biskupskije kurije u Kotoru. Dregledao sam spise biskupa Luke Bisanti (1532.—1565.) i nijesam mogao naći izvornik ovog procesa. Megju spisima ga nema. Do svoj prilici bit će bio kasnije uništen, da ne ostane spomen ovog žalosnog događaja.)

3. Dukali dužda Frana Erizzo od 18./1. 1633., upravljani «Universis et singulis Representantibus nostris quibuscunque, et presertim Rectoribus et Provisoris Cathari et successoribus fidelibus dilectis...» U formi je *brošure* u 8-i. Imade 11 str. pisanih. Na žalost pergamenta je na donjoj strani oštećena i izgrizena do polovice tako da ju nije moguće pročitati. Sđvora piše ovo: «Riparazione delle fortificazioni, sulla giudicatura civile, e conservazione dei privilegi di Deraštini».

4. Svežanj, u kome se nalaze tri pergamente i sedamnaest rukopisnih isprava od god. 1757.—1780., koje se odnose na «bratovštinu Sv. Marka», na crkvi Sv. Marka i na «bratovštinu Sv. Ivanas u Derastu. — Isprave su ove:

1) Dukali dužda Alojzija Mocenigo od 8./3. 1770., upravljani kot. izvanrednom provedituru Daskalu Cicogna, da odluči glede razmirice, nastale izmegju župnika opata u Derastu i bratovštine Sv. Marka (držeći se običaja), pa odluku neka podastre senatu na odobrenje. Dukalim je priloženo mnijenje pravnih savjetnika (Consiglieri in Jure). Razmirica je bila nastala u Derastu izmegju opata-župnika don Andrije Balovića i bratovštine Sv. Marka za 3 tačke i to: 1. Župnik je htio, da on obavija sprovode članovima bratovštine i u crkvi iste bratovštine, e da bude isključen kapelan bratovštine. Bratovština je naprotiv tvrdila, da župnik nema pratiti mrtvaca *nego samo do vratih* crkve bratovštine. — 2. Župnik je priječio kapelanu, da nosi štolu na ophodima bratovštine. — 3. Župnik se je protivio, da kapelan u crkvi bratovštine blagosiva: svijeće na Svijećnicu, pepeo u čistoj srijedi i palme na Cvjetnici.

2) Dukali istoga dužda Alojzija Mocenigo od 6./10. 1770., upravljani istom kot. izvanr. proved. Daskalu Cicogna, kojim se odobrava odluka pomenutoj izvanr. proved. D. Cicogne, kojom je bila dokrajčena razmirica izmegju župnika i bratovštine u Derastu. Župnik se nije smio priti u poslove bratovštine ni u njihovoj crkvi («Chiesa Laica di S. Marco»). — Pergamenta je na gornjoj strani razderana i mnogo izgrizena.

3) Dukali dužda Davla Reniera, od 23./12. 1780., upravljani kot. izvanr. proved. Danijelu

1) Farlati «Illyric. Sacr.» t. 6. str. 487., pogriješno navodi, da se je ovo zbilgo godine 1534., dočim nije nego god. 1535.

Barbaro, kojim mu se dostavlja na izvješće molba «della Dia Unione dei Divoti del privato Oratorio in Perasto». — U Perastu je opstojala «L'antica pia Unione dei Divoti del privato Oratorio di S. Gio. Battista in Perasto, sotto la Giurisdizione di Cattaro», odobrena od rektora i proved. u Kotoru Jerolima Bragadin-a sa terminacijama od 14./3. i 15./3. 1757. i od kotorskog biskupa Antona Gastelli-a odlukom od 15./3. 1757. («Confraternitas sub titulo S. Joannis Baptiste et invocatione Sanctissimi Crucifixi»). — Ovoj bratovštini sa ispravom d. d. Perasto 12./3. 1758., koja je priložena, potpukovnik Tripo Stukanović bio je darovao crkvu Sv. Marka. Da ovu trošnu crkvu popravi bratovština uzajmila je preko 400 cekina i potrošila za popravak crkve i za 2 nova groba u crkvi. — Sa dukalima dužda Alojzija Mocenigo od 29./2. 1771. M. V. bila je uništena isprava darovštine Tripa Stukanovića od 12./3. 1758., pa je uslijed naredbe senata bratovština morala povratiti crkvu Sv. Marka starim njezinim vlasnicima, te se opet prenijeti u crkvu Sv. Ivana. Vje-

rovnici su sad tražili povratak uzajmljene svote od 400 cekina. Ovom molbom, koja je bila poslana izvanr. proved. D. Barbaru, da o njoj izvjesti, bratovština je proslila od «Publica Sovrana Autorità» potrebna provjerenja. Ova «Dia Unione» ili bratovština Sv. Ivana Krstitelja prešav u crkvu sv. Marka bi pozvana «bratovštinom sv. Marka».

Osim ovih triju dukala u istom ovom svežnju imade sedamnaest rukopisnih isprava, koje se odnose na bratovštinu sv. Ivana, na crkvu sv. Marka i na razmiricu gore spomenutu.

- Dukali dužda Alojzija Mocenigo od 1./3. 1777., upravljene kot. izvanr. proved. Augustinu Soranzo, kojim mu se dostavlja molba «bratovštine sv. Ivana Krst.» u Perastu, da izvjesti o njoj.
- Dukali dužda Ludovika Manin od 3./5. 1791., upravljene izvanr. proved. Gaetanu Minotto da izvjesti o memorijalu don Joza Lindi rečenog Lisna, upravljenom sa Tribunal N.ro de' Capi del Consiglio de' X-ci sa pritužbom

«per esser stato espulso dal servizio della Cattedrale Chiesa di Perasto», gdje je vršio službu i to «un assidua esemplare servitù con intiero contentamento de' suoi superiori, e di quella intiera Popolazione».

- Dismo Tome baruna Brady-a, c. k. civilnog i vojnog guvernera, od 31./12. 1804. upravljeno «Alla C. R. Comunità di Perasto», kojim pozivlje starešine («li Capi») peraske općine, da mu se prikažu dne 2./1. 1805., da se uzimogne prije odlaska iz pokrajine oprostiti s njima («manifestare a voce ad Essa C. R. Comunità la mia soddisfazione per la leale, e zelante sua condotta in ogni occorrenza di Regio servizio»).
- Dismo (punomoćnica) peraske komunitadi od 3./4. 1808., upravljeno dru Luki Valeri-u, kojim biva opunomoćen, da u ime peraske komunitadi podnese utok na bilo koju višu vlast ili na samoga Eugena Napoleona, podkralja Italije i kneza Mletaka, protiv sil Diano di Finanza e Tariffa 1./3. 1808., Cattaro — «affine che siano tolti li sopraccitati Piano di Finanza, e Tariffa, ovvero sospesi fino a tanto,

che li Deputati della Provincia delle Bocche eletti li 6. Febbraio scorso in Cattaro da Rappresentanti Provinciali uniti in congresso, impetieranno dalla Beneficenza dell'Augusto nostro Imperatore e Rè quel Piano di Finanza, che sia alla Provincia confacente, e faccia il vero Regio servizio».

- Dopis općine peraske od 9./8. 1820., br. 308, upravljeno c. k. okružnom kapitanatu u Kotoru, kojim je pospješivala općina rješenje svog memorijala od 26./7. 1816., upravljeno c. k. civilnom i vojnom gubernaturu gen. Tomašiću, kojim se molila «la superiore conferma della misura tuttora sussistente di non ammettere (u Perastu) cioè ad uno stabile domicilio li Rituali Greci».
- Minuta molbe Stjepana Balovića iz Perasta, bez nadnevia, upravljeno c. k. pokraj. sudu prve molbe, kojim je molio da bude potvrđen kao notar peraske općine. Bio je imenovan notarom od francuske vlade i to od glavnog upravnika u Dubrovniku odlukom od 9./11. 1808. br. 829.

Antun Milošević.

„BLANKA“ Držim na skladištu još malo sanduka njemačkog surogata sapuna **BLANKA**, koji potpuno nadomjestuje obični sapun. Izvršujem naručbe najmanje jednog cijelog originalnog sanduka od 200 komada po oko 20 dkg. - dok zaliha traje - po Kr. 55 svaki sanduk franko ovdje, i to samo ako mi bude unaprijed dostavljena odnosa svota.

MARCELLO PATTIERA - Zadar.

ELISIR STOMACALE CORROBORANTE

ELISIR STOMACALE CORROBORANTE

Jadranska banka
podružnica Split

počam od
1. siječnja 1917
plaća na uložnim knjižicama
3 3/4 kamata.

Školskih i kancelarijskih
potrepština!

Umjetničkih
dopisnica!

Daručbe pečata
od gume za
urede itd.

A. PAUT
Papirnica - ZADAR Dalmacija

Zastupnica Oesterreichischer Postkartens-Grossverlag, Bez.

Bazarne
robe!

Prodaja boljih
novina

pretplatnici ih primaju kući
bez ikakve nagrade donosiocu.

Fratelli Mandel & Nipote
BANCA CAMBIO-VALUTE - ZARA

INTERESANTNA NOVOST!
za sve postolarice, postolare i t. d. uklanja sve
mane drugih zaštitnih i nadomjesnih poplata

Gibljivo-elastičan poplat od pletene željezne žice
nevidljiv pričvršćen na postol. Tih, lagan hod,
Puzanje isključeno. Može se lako pribiti i
odalečiti nakon istrošenja.

Najbolja, najtrajnjia
zaštita za poplate.

Proizvaga se u 9 različitih
veličina t. j. u Br. 30, 32, 34,
36, 38, 40, 42, 44 i 46.

Cijena po jedinom paru uključivo
čivo vijke za pričvršćivanje
Kr. 5.20.

Grosistima i preprodavacima znatan popust

Parovi šalju se na uzorak uz pouzecu
Kr. 5.50 uključivo poštarinu i pakovanje
ili uz isplatu unaprijed.

Isključiva prodaja za Dalmaciju, Bosnu-
Hercegovinu i Istru kod tvrtke
BRAČA KLEIN - ZADAR (Dalmacija).

Modre galice
98%

prodaje na malo i na veliko

Aleksandar Kovačević - Zadar
na staroj obali (magazin Tripolić). 2-12

Oglas.

Općinska štedionica u Benkovcu
ukamaćuje sve štedioničke uložke
od 15. prosinca 1916 do daljnega
sa 4% (četiri posto) čisto, što se ovime
do sveopćeg znanja stavlja.

ODBOR.

Naklada školskih knjiga i dopisnica

Skladište papira i kancelarijskih potrepština
MERCUR & Mikula - Zadar, ulica sv. Vida 11.
Nugja: Umjetničkih dopisnica i ljubavnih od 8 do 20 h. — Školskih potrepština osobito Zadaćnica. — Listova, Kuverata i Računa štampanih za trgovce. — Mapa za pisma 10 kuv. i 10 listova crt. 28-32 h. — Feldpost 1000 komada Kr. 8.— Cigaretnog papira: «Riz Abadije» I. 60/100 Kr. 13.—, II. 100/100 Kr. 10.— «Austria» 100/80 Kr. 4.50. «Samum» II. 120/80 Kr. 10.— Fotografiskih potrepština. — Trgovačkih knjiga svake vrsti i veličine.

Smalliranih tablica
za groblje
sa i bez fotografije

== za dućane i za urede. ==



Disači stroj «Meteor»
takogjer hrv. pisnom.



Pečata od gume
i mjedi.

Novost! Slika N. V. Cara **KARLA I.** u bojama, veličina 73x50, Kruna 3.50. Okvira svake vrsti i veličine jeftino. — Špaga od papira od 1/2 do 6 m/m po kg. Kr. 7, 8, 10, sa gvozdonom žicom 3 m/m kg. K. 10.

POTPLATE od gume i od kože za postole, samo za trgovce i postolare na veliko.

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK

Agenturni, komisionalni i otpremnički posao. — Zastupstvo osjguravajućeg društva «HERCEG-BOSNA». — Zastupstvo i skladište ugl. Tvrtke Michele Truden, Trst. — Zastupstvo i skladište ugl. Tvrtke Miho Sez, Dubrovnik. — Preuzimlje narudžbe svakovrsnih modernih pečata iz gume i mjedi za pečatni vosak i sve ostale pečatne predmete, sve uz tvorničku cijenu. Brza izradba. — Kupuje prazne vreće i plaća najvišom cijenom.

Poveljeni trgovačko-
pomorski mešetar.